

Barbara Balke

Bartołty Wielkie, pow. Olsztyn. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 4, 143-144

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

centrowano badania wytyczając trzy wykopy I—III) o wymiarach 5×5 m i następnie sześć mniejszych rozpoznawczych (IV—IX) o wymiarach 2×2 m.

W wykopach I i III pod szaro-piaszczystą ziemią orną uchwycono poziom warstwy kulturowej o różnej miąższości. Fragment tej warstwy koloru smoliście czarnego, kształtem przypominał nieregularną elipsę o wymiarach $2 \times 1,5$ m. W trakcie eksploracji okazało się, że jest to pozostałość po palenisku: węgle, kamienie przepalone. Towarzyszyły duże ilości ceramiki, polepa, kości zwierzęce, dwa fragmenty osetki, jeden nieokreślony przedmiot żelazny.

Materiał ceramiczny z badanego stanowiska posiadał jednolity charakter. Skorupy pochodziły z naczyń ręcznie lepionych, górą słabo obtaczanych, wykonanych z gliny schudzonej drobnoziarnistą domieszką piasku. Dwa dna miały wyraźne odciski osi. Przeważał ornament nieregularnych linii falistych, nacięć i żłobków, charakterystyczny dla naczyń z IX i pierwszej połowy X wieku.

Prace prowadzone na wykopach rozpoznawczych (IV—IX) pozwoliły ustalić zasięg warstwy kulturowej na przestrzeni około 5 arów, co skłania do kontynuowania prac badawczych w roku przyszłym.

BARTOLTY WIELKIE,
pow. Olsztyn

Zespół do badań etnogenezy Słowian
Instytutu Historii Kultury Material-
nej PAN w Warszawie

Stanowisko 1

Badania prowadziła mgr Barbara Balke. Finansował IHKM
PAN w Warszawie. Drugi sezon badań. Osada z VI—VIII w. n.e.

Kontynuowano badania osady z wczesnej fazy okresu wczesnego średniowiecza. Wykop (II/70) o wymiarach 5×4 m założono w odległości 0,5 m od wschodniej ściany wykopu II/69. Potwierdziła się obecność warstwy kulturowej o miąższości 10—20 cm zalegającej pod współczesnym a następnie starym humusem obfitującym w drobny materiał ceramiczny, rozkruszone kamienie i sporadycznie występujące kości zwierzęce.

Odkryto jamę gospodarczą (średnicy 1—1,5 m, miąższość 1,2 m) z paleniskiem wewnątrz. Zawierała ona spaleniznę, przepalone kamienie, dużą ilość ceramiki w tym jedno naczynie kompletne, przypominające typ praski, zdobione na brzuścu festonami utworzonymi z odcisków paznokcia, kości zwierzęce i nieliczne drobne grudki polepy. W górnej partii jamy znaleziono nieokreślony przedmiot żelazny z tulejką. Obiekt obecnie odkryty, jak i ubiegłoroczny usytuowane były w rzędzie wzdłuż łagodnego zbocza wzniesienia, w odległości 5 m jedna od drugiej. Obydwa obiekty

są podobne w kształcie i budowie wnętrza, mają prawie cylindryczne ściany, płaskie dno i palenisko wewnątrz.

Omawiana partia osady położona prawie u stóp wzniesienia stanowi prawdopodobnie jej część gospodarczą, natomiast zabudowania mieszkalne znajdować się mogły na kulminacji wzniesienia, gdzie stwierdzono obecność dość intensywnej warstwy kulturowej. Wzniesienie to jest idealnym punktem osadniczym z uwagi na jego naturalną obronność usytuowania.

Dla sprawdzenia zasięgu warstwy kulturowej otworzono wykop I/70 — 5×2 m na przeciwległym, południowym stoku wzniesienia. Okazało się, że warstwa ta nie sięga. Pod cienkim współczesnym humusem stwierdzono natomiast nikiłe ślady osadnictwa starszego, być może z początków epoki żelaznej, w postaci nieckowatej jamy średnicy 1,3 m i głębokości 0,8 m z nieliczną, dość prymitywną ceramiką.

O ile omawiane wzniesienie było zamieszkałe we wczesnej fazie okresu wczesnośredniowiecznego to część mieszkalna osady musiała się ograniczać do jego płaskiej kulminacji. Sprawdzenie tej hipotezy jest uwzględnione w planach badawczych.

Należy wspomnieć o odkryciu na stanowisku 1 na wykopie II/70, również śladów osadnictwa z młodszej epoki kamiennej. Znaleziono kilka większych fragmentów silnie zniszczonego naczynia prawdopodobnie tzw. kultury ceramiki grzebykowo-dołkowej. Skorupy spoczywały na głębokości 50—55 cm, na piasku calcowym, obok niewielkiego kamienia, tworząc wraz z nim skupisko o średnicy około 30 cm.

BIAŁOGARD,

Pracownie Konserwacji Zabytków
P.P. PKZ Oddział w Szczecinie

Badania prowadził dr Eugeniusz Cnotliwy. Finansował WKZ w Koszalinie. Pierwszy sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne i zamek późnośredniowieczny i nowożytny dwór (XI—XV w., XVII—XVIII w.).

Badany obiekt jest zlokalizowany w południowo-zachodniej części miasta, poza obrębem miasta lokacyjnego. Wykop założono we wschodniej części stanowiska. Celem badań było odkrycie wczesnośredniowiecznych nawarstwień osadniczych i związanych z nimi umocnień obronnych, odsłonięcie nawarstwień późniejszych wraz z relikami architektury zamku i związanych z nim budowli gospodarczych.

Tuż pod powierzchnią odkryto relikty wielkiego budynku (stodoły?) z XVIII wieku oraz pozostałości dwóch budowli gospodarczych z XVII w. Budowle te zdewastowały częściowo nawarstwienia starsze (szczególnie ucierpiał wał obronny przy budowie stodoły). W ocalałych między fun-